

Het auditive bij het paringsvoorspel bij *Eumenis semele* L. (Lep.)

door

D. MAC GILLAVRY*)

Op de 3e herfstvergadering der Ned. Ent. Ver. (16 Nov. 1941) hield N. Tinbergen zijn boeiende voordracht over het sexuele gedrag van deze vlinders. Uit de veldwaarnemingen van hem en zijn medewerkers blijkt de groote rol, die na de aanvankelijke visuele prikkels het androconien veld op de voorvleugels der ♂♂ bij de paringsbiologie speelt. Op de visuele opwekking volgt derhalve voor de ♀♀ de olfactorische.

Bij het naslaan over den verschijningstijd der *Raphidia*'s (Neur.)**) stonden toevallig in dezelfde nummers der Entomologische Berichten twee artikeltjes, die weer een geheel andere zijde van het paringsvoorspel dezer vlinders belichten. Het eene artikel is van R. van Eecke: „Geluidmakende Vlinders” (E.B. 88, deel IV, 1 Maart 1916, p. 260—261), waarin in het kort de rol behandeld wordt, die het „Jullienisches Organ” bij sommige vlinders speelt, o.a. juist bij *Satyrus semele* L. en *Epinephele jurtina* L. Hij haalde de namen aan van J. L. Reverdin (in The Entom. Record, vol. XXVII, No. 5, 1915), H. Fruhstorfer, Jullien en F. Müller. Dit orgaan van Jullien bevindt zich aan het achterlijf der manlijke vlinders en stelt hen in staat daarmede geluid te maken, op welk geluid de wijfjes reageeren.

Het tweede artikel: „Nog eens geluidmakende vlinders” is van de hand van E. Jacobson en staat in de E. B. 91, deel IV, 1 Sept. 1916, p. 301—302. Jacobson hoorde bij Semarang een sterk klepperend geluid, voortgebracht door twee dagvlinders, die in de schemering om elkaar vlogen, zooals vlinders dat vóór de paring doen. De vlinders zelf werden helaas niet gevangen. Hij onderstelt, dat hij met hetzelfde verschijnsel te doen had, hetwelk door v. Eecke vermeld wordt.

Is er bij verdere observatie door onze Nederlandsche onderzoekers over de paring der *Satyridae* niets over het geluid maken der ♂♂ te bemerken en over de rol, die daarbij het geluid tegenover de andere prikkels speelt? Men kan toch niet aannemen, dat sinds 40 jaar dit geluidmaken der ♂♂ te loor is gegaan en evenmin, dat de Nederlandsche *Eumenis*-mannetjes nooit over dit muziekinstrument beschikt hebben, terwijl dit elders wel het geval was. Blijkbaar is het geluidmaken van sommige manlijke vlinders bij de paring zoo in het vergeetboek geraakt, dat het bij de discussie na bovengenoemde voordracht van Tinbergen zelfs niet ter sprake kwam. Het zal mij benieuwen, wat bij verdere observaties hieromtrent waar te nemen valt.

Nunspeet, April 1944.

Nadat het bovenstaande geschreven was, vond ik omtrent het geluidmaken door vlinders nog een paar titels, die ik hier mededeel. Of deze artikelen nog betrekking hebben op de functie van het geluid bij de paring, kan ik door de tijdsomstandigheden niet nazien.

Stainton, H. T., The noise or sound produced by Butterflies of the genus *Vanessa*. Ent.mo.Mag. XXXV, No. 298, March 1889.

Stainton, H. T., and others, Sounds produced by Butterflies of the genus *Vanessa*. Ent.mo.Mag. XXXV, No. 300, May 1889.

*) Naar een voordracht, gehouden op de 99e zomerverg. der N.E.V. op 24 Juni 1944.

**) Zie het voorafgaande artikel.